

SAMO CHALUPKA: MOR HO! charakteristika diela

Literárny druh: epika

Literárny žáner: hrdinská lyricko-epická báseň

Literárne obdobie: Romantizmus v slovenskej literatúre

Idea: Za všetkých okolností bojovať za slobodu svojho národa, aj v už vopred prehratom boji a radšej zomrieť ako žiť v otroctve

Téma: statočný boj slovanských junákov za slobodu svojho kraja proti omnoho početnejšiemu rímskemu vojsku (boj za práva národa)

Miesto deja: hranice vlasti okolo Dunaja

Forma : používa združený rým (aabb) – sylabický prozodický systém 13-slabičný verš

Konflikt: Chamtivosť a túžba po moci rímskeho cára vyvolala boj medzi Slovanmi a rímskymi vojakmi

Jazykové prostriedky:

- **personifikácia :** krv zovrela, mestá ľahli

- **metafora :** sviety pevný hrad, veľkým citom srdcia im zahrli

- **symboly :** orol, vatra = sloboda, orli = slovenskí bojovníci

- **epiteton :** vysoké hory, šira voda, valný Dunaj

- **epizeuxa :** Mor ho!

- **synekdocha :** kto kradmou rukou siahne

Autor: bol slovenský romantický básnik a evanjelický kňaz, mladší brat Jána Chalupku. Ďalšie významné diela: Spevy, Junák, Turčín Poničan, Branko.

Hlavné postavy: rímsky cár, slovanská družina – kolektívny hrdina

Charakteristika hlavných postáv:

Slováci : mierumilovní, pohostinní, rovnosť medzi ľuďmi a sloboda

Rimania : krutí, panovační, chcú zvíťaziť za každú cenu

Dej: K cisárovi prichádzajú slovenský poslovia, ktorých autor opisuje ako junákov vysokých a zdatných. Praktiky ako napríklad: hlboké úklony, alebo klaňanie sa cisárovi sú im neznáme. Prinášajú mierové posolstvo od rady starších, ale zároveň cisára varujú. V ich krajine je hriechom keď, sa niekto nadradí uje nad ostatných, keď im chce vládnuť. V ich krajine sa všetci starajú len o svoje problémy. Ich zvykom síce nie je napádať cudzie vlasti (mierumilovnosť), ale nemajú inú možnosť ak chcú prežiť. Ich nepriatelia si často podrobili ich krajinu a nazdávali sa, že z ich práce budú žiť naveky. Junáci prinášajú cisárovi na privítanie a na znak priateľstva chlieb a soľ. On však ich dary odmieta a odmieta aj ich slobodu a vyhlasuje ich za otrokov. Pyšným hlasom im povie, že rovnako ich vlast ako aj všetky krajiny, ktoré povstali v boji proti Rímu, budú dobité, ľud zotročený a mladí junáci odvedení. Posli sa však jeho slov nezlaknú. Práve naopak, hľadia mu rovno do očí, bez strachu.

Vytasia meče a akoby jedným hlasom zvolajú „Mor ho!“. Cisár sa zo strachu vrhá medzi svoju družinu. Na povel sa každý vojak chytá zbrane a zrazu je celá slovenská družina obkľúčená rímskymi vojakmi. No posli nepriateľov nepočítajú a statočne bojujú. Sú si vedomí toho, že ich nepremôžu, ale ak už majú padnúť, tak nech padnú ako víťazi. Junáci bojujú ako kedysi ich dedovia, čo bránili vlast pred nájazdmi a ktorých mená sa stali nesmrteľnými v ľudových piesňach. Posli zomierajú ranení ale bez vydania hlásku, nikdy sa už nevrátia, padli v boji za národ. Stávajú sa morálnymi víťazmi. Po skončení boja stojí cisár na bojisku, ale nemá dôvod radovať sa. Vidí mŕtvych Slovanov, ale takisto aj hromady svojich vojakov ležiacich tam bez života.